

Korkat, dumt och ack, så mänskligt

Talarstolen. Errare humanum est - det är mänskligt att fela. Men begår man ett fel, måste man ta på sig ansvaret, man måste erkänna. Så låter en grundregel i all kriskommunikation. Men ändå är det svårt. Vi ser på Folkpartiets dataintrång i ljuset av en annan skandal: knarkskandalen efter friidrotts-EM i Göteborg.

Av Peter Ström-Søeberg. Redaktör för RetorikMagasinet.

När dataintrångsaffären blev känd söndagen två veckor före valet verkade det först som ett mindre problem för Folkpartiet. Men de följande dagarna skulle det visa sig vara ett något mer elakartat problem man hade fått på halsen. Huvuden rullade, nekanden ekade och allmänt elände stod i vägen för partiets valslutspurt.

Först när Marit Paulsen gjorde sin entré i valrörelsen verkade det som om det skulle kunna få ett slut. På sitt vanliga, alldagliga och rättfråma sätt konstaterade hon ”Han är en rätträdig och eftertänksam missionsförbundare i grund och botten. Det är utsökta egenskaper i ett normalt parlamentariskt läge, men tyvärr rätt katastrofala egenskaper när himlen lossnar. Då ska man vara så ohyggligt snabb”. En förklaring som på samma gång gjorde klart *hur* det kunde hända och *varför*. Och samtidigt visuellt med bilden av Leijonborg som den lite grand verklighetsfrämmande missionären, som inte riktigt förstår sig på *the ways of the world*.

Hade Leijonborg, hans rådgivare eller Folkpartiets topp varit smarta, hade de hakat på denna utläggning. Gärna skämtsamt erkännande: Jo, Marit ser ju rakt igenom politiken och maktspelet, in i själens djupaste kamrar.

Men i stället har Leijonborg hållit sig till sin förklaring; Jag ville avvakta vår undersökning. Vilket mycket möjligt är helt riktigt – faktuellt – men fel, helt fel ur ett kommunikationsperspektiv. Marit Paulsen igen: ”Självklart borde folkpartiet

ha haft alla korten på bordet och alla konsekvenser dragna redan klockan 14 på måndagen, eller hur?”

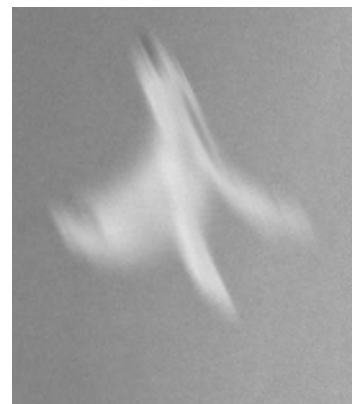
Leijonborg satte sig själv i fokus

Problemet med dataintrånget är inte dataintrånget i sig. Problemet är det fullkomligt katastrofala sätt som inte minst Leijonborg själv handskades med kommunikationen. Ett sätt som satte Leijonborg i fokus i stället för att leda kritiken åt annat håll.

Men också genom att själv dra fram Socialdemokraternas – ur vissa perspektiv – överdrivna reaktion på intrånget, gjorde Leijonborg sig själv till huvudperson. Om det nu verkligen var överdrivet – så som Göran Persson och Marita Ulvskog påstod sig vara *drabbade* och *offer* – bra, skicka in adjutanterna, folket strax under ledningen. Låt ’kampen’ utkämpas av fotfolket, så ledningen kan fokusera på viktiga frågor. För ledningen befattar sig inte med så löjliga påståenden.

Att Leijonborg fick kämpa sig genom frågor om dataintrånget de sista veckorna innan valet var enbart hans eget fel. Det var onödigt, det var strategiskt fel och det var kriskommunikation på en amatörmässigt låg nivå.

Att på frågan ”Visste personer i folkpartiets ledning om dataintrånget?” svara ”Jag avvaktar vår utredning” är ingen lögn. Inte i grammatisk mening. Men i politisk-retorisk mening är det nästan värre: Det är medvetet undanhållande av

information. Som man enbart kan 'rädda sig ifrån' genom att erkänna sin missbedömning: Jag har blivit klokare och kan se att jag borde ha berättat allt jag visste. Jag gjorde något korkat och dumt – men nu vet jag bättre. Underförstått: blir det en nästa gång, gör jag inte samma fel igen.

I stället berättar Leijonborg att han inte har blivit klokare utan tänker upprepa samma fel. Jag gjorde något korkat – och det kommer jag att göra igen. Och det är ur trovärdighetsperspektiv värre än dataintrång och lögn – tillsammans.

I kanske är det häri det mediala i affären låg: att den bara växte, dag för dag. Varje dag ett nytt avslöjande som kunde föra affären vidare, varje dag nya uppgifter som hade hemlighållits eller försökt döljas.

Rakt på sak

Helt annorlunda framstår Patrick Sjöberg, som i sitt pressmeddelande, dagen efter att han ertappades med knark på en efterfest till friidrotts-EM, med en gång *erkänner* sitt fel och graden av det ("Jag gjorde något korkat"), *beskriver* felet ("Jag sniffade kokain") och *tar på sig hela skulden* ("Något jag själv - ingen annan - stoppat på mig"). Ett enkelt recept: Jag har gjort fel och det är detta jag och ingen annan har gjort. Ingen plats för spekulationer.

Och hade det bara handlat om Patrick Sjöberg, hade säkerligen affären självdött, eftersom media inte längre kunde gräva fram nya uppgifter eller avslöjanden.

Skulle det ha funnits förmildrande omständigheter, hade det varit fel att ta upp det här och/eller av Sjöberg själv. Man kan diskutera om pressmeddelandets nästsista mening ändå är

ett litet försök att få medlidande, och om det är subtilt nog att ha effekt. Hade Sjöberg nämnt ordet *jantelag*, hade det definitivt varit för lätt att genomskåda. Nu förblir det underspelat och mynnar i stället för en vädjan om medlidande ut i ännu ett erkännande av dumhet och ångerfullhet.

'Experter' i kvällstidningarna bedömde att Sjöberg själv hade författat sitt meddelande. Det är svårt att ha synpunkter utan att veta, men det finns i alla fall två element i meddelandet, som gör att man inte kan kalla det för ett mästerligt försvar: Att Sjöberg nämner Börje Salming förefaller minst sagt underligt. Som bloggaren bjornfot.net skriver: "Det vore nästan som att åka fast för fortkörning och på erkännandet skriva att 'Kenny Bräck hade inget med det att göra. Lovar. Hedersord. Cross my heart.'" Undra på att Salming reagerade.

Själv kan jag inte låta bli att reagera på Sjöbergs påstående att han i 99,9% av de tillfällen han erbjuds knark tackar nej. Då räcker det ju inte med att han har erbjudits knark "hundra gånger"; då måste det handla om minst 1 000, för att denna ena gång ska bli de 0,1% han påstår? Det är alltid bra med fakta och detaljer – men då ska de stämma överens...

Sist men inte minst. Väsentligt för acceptansen av ett försvarstal är såklart mottagarens förväntningar. Och förväntningar handlar bland annat om den anklagades *ethos* eller *image* för att prata modernt. Leijonborg var de hårda tagens man – som fick problem med laglydigheten. Sjöberg var den utflippade, okonventionella och egensinniga. Den som sätter sig på en piedestal har långst till marken.

Jag gjorde något korkat

Talarstolen. Pressmeddelande från Patrick Sjöberg, 14 augusti 2006

Natten till söndagen den 13 augusti gjorde jag något korkat.

Jag sniffade kokain under en efterfest för ”gamla” friidrottare i den tillfälliga tält-loungen vid Stora Teatern i Göteborg. Berusad (av alkohol!) nappade jag när en flyktig bekant bjöd på en dos. Tillsammans med fyra andra personer greps jag vid en razzia på gatan utanför och fick tillbringa resten av natten på polishuset. Jag erkände omedelbart vad jag gjort och att jag hade resten av dosen i min ficka. Något jag själv - ingen annan - stoppat på mig.

Jag är oerhört medveten om att jag gjort något mycket dumt, som skadar mig själv, men framför allt min familj och mina vänner. Dessutom har jag genom mitt patetiska agerande bidragit till att kasta en skugga över det fantastiska EM-evenemang, som så förtjänstfullt och framgångsrikt arrangerades här i Göteborg under föregående vecka. En idrottsfest som jag med glädje och inlevelse haft förmånen att få rapportera om i Göteborgs-Posten.

Om jag kunnat vrida tiden tillbaka ett och ett halvt dygn skulle jag vandrat hem och lagt mig direkt efter segerfesten för Christian Olsson. Något jag faktiskt övervägde, eftersom jag numera inte är festsugen särskilt ofta och dessutom har uppnått en ålder då tv-soffan ofta lockar mer än en aldrig så välutrustad bardisk.

Det som just nu smärtar mig särskilt är att helt oskyldiga aktiva friidrottare, som kämpat hårt under EM-veckan tvingas figurera i ett sammanhang som enbart rör min person. För

att möjligen göra mediebilderna av min person något fylligare vill jag gärna bidra med följande fakta:

* Jag har inte festat om med gamla friidrottare eller andra tidigare under EM-veckan.

* Jag har inte haft förmånen att sammanträffa med Börje Salming de senaste åren.

* Jag har inte varit påverkad av vare sig tillåtna eller otillåtna droger under mitt arbete för GP.

* Vi var fem personer som greps vid razzian - en siffra som nu i media vuxit till elva.

* Vi greps inte utanför den välkända och säkerligen helt seriösa nattklubb som pekats ut i media.

* Jag har erbjudits narkotiska preparat vid hundratals tillfällen under de senaste 25 åren. Vid 99,9 procent av dessa tillfällen har jag så artigt som möjligt tackat nej.

Till vardags sysslar jag med ungefär samma saker som alla andra: jobbar, handlar och lagar mat, tvättar, städar, glori på tv. Då och då tar jag en öl eller tre i goda vänners lag.

Under årens lopp har jag ofta stuckit ut hakan och haft åsikter om både det ena och det andra. Jag har dessutom alltid strävat efter att stå för såväl åsikter som handlingar. Det har givetvis retat en del människor längs vägen. Det pris jag nu betalar är att de nu med nöje vältrar sig i den stora dumhet jag begått - och ångrar djupt. Givetvis kommer jag att stå för vad jag gjort och ta ansvar för detta.